

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus sacerdotalis d' sacrame[n]tis: deq[ue] diuinis
officiis: et eoru[m] administrat[i]o[n]ibus**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 1512

VD16 N 1517

Cautele seruande in celebratione misse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30634

Cautele circa

cedo/benedicam? zc. ad secundum quod
numquam debemus cessare referre gratias
deo. Malden. autem super psalmum xxvii.
Berengarius dicit instituisse ita debet
benedicam? dominum et non domino: quia benedi-
ctio non fit ad utilitatem dei sed ad no-
stram. Nos autem dicimus quod indifferentem
vtrumque potest dici. Creatura namque bene-
dicit creature bonum optando: crea-
tura autem creatorem dupliciter scilicet laudando
et bonum ei tribuendo: Creator autem
creaturam bonum augendo. Et hoc du-
pliciter vel in numero vel in merito: sic
cum crescit bonum sicut merita. Hec
Malden. Sed Beatus de paran. dat
tres rationes. Prima quoniam celebramus de-
scendit in celo dicimus: Ite missa est. quod
si provocantes populum. Ite. i. festinate
illuc ubi illi sunt. Quoniam autem per vivis in
mundo/benedicam? domino. quia nescimus
an sumus in gratia: ideo timere debemus
ne effectus misse evanescat in nobis.
Sed cum celebramus per mortuis/dici-
mus: Requiescat in pace: quia eis hoc con-
perit. His expeditur benedictio sacer-
dos populum dicens: Celesti benedicti-
one. Primum stans ante altare benedicit se
ipsum. Deinde dicit revertendo se ad
populum in dextram partem altaris: et sequitur
ad populum in medio altaris: et filius: et vl-
timo redeundo: et spiritus sanctus: amen.
per quod designat missio spiritus sancti in apo-
stolos: sed autem spiritus sanctus ibi tamen datus
est: tamen quia tota trinitas missionem
operata est: ideo debet per patrem et filium et spiritum sanctum
Post hec omnia sacerdos flectendo
se coram altari humiliter dicat: Place-
at tibi sancta trinitas obsequium zc.
Et deinde hymnum trium personarum cum

psalmis et orationibus suscipit. Contra
hoc tamen multi sacerdotes peccant quod non se
flectunt dicentes istam orationem: Place-
at tibi sancta trinitas zc. cum tamen flecte-
re congruit: pro eo quod tunc gratiarum actiones
referunt sancte trinitati per beneficium in
missa exhibitis. Et quod dicitur est
quod aliqui obmittunt hanc orationem in qua
sunt peccant. Unde legitur quod quidam ob-
sessus a demone postquam adductus esset
ad quandam sacerdotem in ecclesia: ille vo-
lens certificari a diabolo quod de eius
vita sentiret: quasi de ipso quasi de
alio dicit. quod tibi vult dicit iacobo sacer-
dote: Respondit demon: Quis fuit nisi
sed iam est dei. Deinde idem sacerdos qui
fuit de socio suo dicit. quod tibi videtur
de bartholomeo socio meo: Respon-
dit demon: si non subtraheret bonum
esset. Ille vero fuit valde admiratus
quod diceret eum furum cum tamen sciret eum
sacrum hominem. Interrogavit igitur quod
nam subtraheret: Respondit demon: sub-
trahit deo illam orationem post missam:
Placeat tibi zc. Quod multum nobis
placet: et deo maxime displicet. quod omnia
sunt ita coperta: sic ille dixit. ideo cau-
teat sacerdos ne aliquid obmittat
quod est de consuetudine ecclesie circa mis-
sam observandum.

Cautele servande in celebratioe misse.

Equuntur

cautele circa missam obser-
vande. Et primo generalis tan-
tam laicis quam clericis necesse. Prima igitur cau-
tela generalis est: ut tantum clericis quam laici ec-
clesiam precipue tempore celebratioe misse

missam obseruāde

se bñlic' z deuote frequētē: z q̄ta
p̄uersatōe deo gr̄a atq; ispicētib; /
placita primū n̄ solū istruāt/s; et
reficiāt. d̄ imunitate ec.c. decz do
mū. li. vj. Sc̄da vt audiētes mis
sā q̄t̄is audierint a p̄s bytero dici
nomē dñi n̄i iesu ch̄i/ flectāt ge
nua z caput inclinēt reuerent. vt
d̄r ibidē. Tertia vt nlla p̄phana et
ml̄to forni' feda colloq̄a p̄ferāt: vt
ibidē pulchre d̄r. Quarto caueāt
ne aliq̄s añ finē misse recedat sine
maḡ n̄itate: idē si erit d̄ fm̄oe: qd̄
si fecerit excōicē. marie si h̄ fece
rit p̄tēdō sacerdotē p̄dicātē tā/
q̄z min' scientē: sic solēt facere q/
dā laici l̄rati dicēdo/ qd̄ audirem
istū ribaldū cū ego pl' scio de scri
ptura q̄z ipse? Cōtra q̄s ē canon
xxxvij. di. sedule. z c. cū ex iūcto.
de heretic; vbi talia p̄hibent. S; /
q̄ tales possēt excōicari habes ex
p̄sse de p̄se. di. j. vbi sic d̄r. Dēs fi
deles q̄ p̄ueniūt in solēnitatib; sa
cris ad eccliam z septuras ap̄loz
ac euāgelū audiāt. Qui at nō p̄se
uerauerint i orōne vsq; dū missa
pagat: nec sc̄tām cōtōnē p̄cipiūt:
velut inq̄tūdines ecclie cōmouē/
tes p̄uenit cōtōne p̄uari. Et iste ē
canō ap̄loz. Et ibidē i p̄cilio car
thagin. d̄r. Sacerdote i ecclia ver
bū dei p̄ponēte q̄ egressus fuerit d̄
auditorio excōicē. Et ex concilio
agatēsi ibidē h̄. Missas die dñi/
co seclari; totas audire sp̄ali or
dine p̄cipim': ita vt añ sacerdotis
b̄ndictōz egredi ppl̄s nō p̄sumat:
qd̄ si fecerit ab ep̄o p̄blice p̄fūdāt.

vbi dic̄ glo. h̄ dico p̄ceptū eē. Un̄
p̄ceptū faciūt q̄ dieb; dñic; mis
sam nō audiūt. Hoc etiā ē p̄ illos
q̄ veniētes ad missā nō audiūt qd̄
ibi legūt aut p̄dicat' s; circūeūt ec
clesiā sic iudei synagogā: cū tñ di
cat' in p̄s. Stātes erāt pedes n̄i
z c. Et d̄ talib; p̄t dici illō p̄s. In
circūitu ip̄j ābulāt. Cōtra q̄s ex
p̄sse ē canō Anastasij pape. d̄ p̄se.
di. j. aplicā. vbi d̄r: q̄ cū legūt euā
gelū n̄ h̄dētes nec stātes/s; currit
d̄bem' audire. Si at sessiophibēt
ml̄to maḡ discursus z circūitus.
Hoc idē habes i c. q̄n̄ at. ibid. vbi
Cyra. dic̄ eē stādū ad orōnē z vi
gilādū z incūbendū ad p̄ces toto
corde: neq; aliqd̄ carnal' hois z se
cular' eē cogitandū. O si p̄hibēt
carnal' cogitatio: q̄nto pl' carnal'
locutio z p̄fabulatio. Quito caue
at laic' ne vacu' die festiuo ad mis
sā veniat. de cōse. di. j. oēs. Quia
sc̄ptū ē: Nō apparebis i cōspectu
dei vacu'. h̄ tñ ē cōsiliū fm̄ glo.
ibidē dieb; p̄uar; s; dieb; festiuis
vidēt esse p̄ceptū. Un̄ vidēt q̄ ob
latiōes sint exigēde: z q̄ parochia
ni sint ad eas cogendi. vt. xvj. q. j.
statum'. Est tñ argumētū p̄. xvj.
q. j. duo. dic̄ tñ glof. i c. oēs ch̄ia
ni. vbi s̄. q̄ si sacerdos ē paup' p̄t
diuīa subtrahere parochianis ni
si dent. vt de simonia. c. cum sit.
Sexto caueat quilib; ne alibi miss
in propria parochia die festiuo
missam audiat: als poterit excōi
cari. vt de parochijs. c. j. Septi
mo caueat q̄s ne audiendo miss

Cautele circa

sape altare nimis appropinquet. ut
d. vi. z ho. ch. c. j. Et ista s. i. i. man
da p. p. lo sepi: vt debita reuerentia
circa sacra ecclesiastica habeat.

Equuntur

S nunc cautele clericus neces
sarie. Et prius caueat ne
i vestibus vel ornamentis sordidis ce
lebrat: s. ornamenta predicta iuxta
meliores dispositione m. i. d. et: z iux
ta facultate honor ecclesie meliora
q. poterit comparat. T. i. die stepha
nus epus familiari amico hilario
q. vestimenta ecclesie q. lib. d. i. m. o. mi
nistrat sacra debet esse munda z ho
nesta. Hoc est i. illos q. de bonis
ecclesie comparat eis tunicas p. decem
marcs / z ornamentum p. missa p. me
dia marca aut sexagena. Nec de
bet i. alijs q. aureis vel argenteis
calicibus celebrare: p. mittit t. i. cano
staneu. h. e. calice p. p. paupertate. d.
p. se. disti. j. calix. Secundo caueat ne
p. les missas celebrat: p. ter die nati
uitatis ch. i. / vbi tres celebrant: z si
ne necessitate mag. Et h. fit i. istis casi
bus: vt si p. missa celebrata de die
occurrit fun. tunc in p. ma missa n.
sumendo aqua ablutionis p. t. postea
celebrare/requie. It. si occurreret
hospes magn. vt princeps vel ma
gn. d. n. s. / q. n. audiuit missa. It. si
occurrerint sp. s. i. volentes audire
missa. It. si alijs h. uerit p. les ec
clesias p. p. paupertate vni com. e. ca
tas. It. si sup. uenerit p. grini: ad
hibita sp. p. dicta cautele ne aq. ab

lutionis por. missa sumat. de his
hem. c. j. d. cele. mis. c. consuluisti.
Die t. i. fra. de sara. ibid. q. h. e. fu
giendu nisi n. c. i. t. a. l. suaderet. Tertio
caueat celebras ne sine lumine z ca
pana celebrat. vt de cele. mis. c. j.
q. ch. s. cad. o. r. e. luc. eterne. vt ibi
de d. i. c. sane. Quarto caueat ne
p. l. ponat de aq. q. de vino: q. die
Jo. an. i. c. p. n. i. t. i. o. s. u. s. de cele. mis.
q. credere d. b. c. m. q. de latere ch. i.
maior q. n. t. i. t. a. s. erunt sanguis q.
aq. vt d. i. c. i. i. j. ibid. Quinto ca
ueat ille q. sol. e. i. ecclesia ne p. p. mis
sa peculiarare. i. p. u. a. t. a. seu ex devo
tione celebranda obmittat missa de
die. vt d. i. c. q. d. a. de cele. mis. Se
xto caueat ne legat missa ad alicu
ius petitiones p. p. h. q. b. i. e. t. bonas
segetes / vt vt sibi in bastiludie b. n.
succederet: q. ista s. m. J. n. n. rep. h. e.
dunt i. c. q. d. a. de cele. mis. Multo
forti. at caueat ne legat missam vt
de. alijs p. dat. q. tal. g. u. i. t. peccat:
et e. deponed. s. m. Jo. an. in c. q.
d. a. vbi s. p. q. allegat. xxvj. q. v. q.
c. i. q. Septimo caueat ne nimis ma
ne celebrat. s. a. n. die: q. s. e. d. m. t. h. o.
istud sacm p. r. i. e. t. ad die g. r. e. sic d. t.
ap. l. s. Ro. xiiij. Nox p. c. e. s. s. i. t. z. e. l. o.
tra illos q. canit / Rozate / a. n. die:
cu. t. i. i. a. u. r. o. z. a. n. t. a. r. i. d. z. Excipit
t. i. n. n. a. t. i. t. a. s. ch. i. i. i. q. canit missa p.
media noct. q. significat statu. a. n.
leg. e. q. fuit i. t. e. n. e. b. r. s. vt die glo. de
cele. mis. v. e. z. t. i. n. e. p. i. s. p. c. e. s. s. u. e. s. t. vt
videt s. m. Jo. an. q. s. e. i. v. i. a. q. p. n. e.
matur. q. s. alijs audire. vt de p. u. i.
c. vl. li. vj. Octauo caueat ne legat

missam seruande

qs missa nisi p^o matutinū / p^o m^a et lud qd i collatiōibz patz legit de
tertia. iō erq̄ hora tertia d^r pass^o r abbate Lucio: q̄ tacturates q̄sdaz
crucifix^o linguis iudeoz: videt q̄ māachos q̄ sine inf^rmissiōe orarēt
tūc ē hora pueniēs celebrādi: scōz r nullū aliū op^o faceret corripēs
doctores modernos.

De dicēdis horis canonicis.

Portet sem

o p^o orare. Lu. x. viij. Sic dic^o unate deo ifundēs mibi paucas
Denf. de v^rmaria/ de pfe palmulas r facio ex eis plectā: r di
ctiōe iterior^o hoīs. li. ix. c. j. cuiusli co/miserere mei deus rē. Et illas
bet iusti hoīs sui cordisqz pfectio plectas vēdēs p. xvj. nūmis: duos
ad iugē r idisruptā o^rōnis pscue pono añ ostiū domus: r q̄ recipit
rātā rēdit Et q̄ntū hūane fragili orat p me tpe q̄ ego māduco vel
tati pcedit/ ad p^rtinuā tranq̄llitatē dormio: atqz ita ipler a me q̄ sine
mēt^o niti d^r r ad ei^o p^rpetuā puri inf^rmissiōe oro. Iste p^r laboriosus
tatē: p^r quā possidēdā r oēm la/ nihil aliū significat nisi statū laica
borē corpis r cōrritōz spūs idesef lē oposū r manuali labori ifudau
se q̄m^o r iugit^o exerceamus. Et sic tē: q̄ vt dic^o Host. n̄ valēs cōtinu/
ad o^rōnis pfectōz rēdit structura is t^ribz o^rōnibus vacare laborat
r^rutum: sic nec ipe r^rutes absqz manual^r r corpali^r: r d labore suo
o^rōnis iugitate et p^rseuerātia pnt bōa t^ralia/ possessiōes/ oblatōes/ r
p^rpleri. Quocirca saluator n̄ nos mltipliegs reddid^o r p^ruēt^o p^rsonis
admonēs vt hāc p^rseuerātia orādi spūalibz p^rsoluit: hac itaqz itētiōe
teneam^o/ dic^o: Optet sp^o orare. Nō vt eo deficiēte vel desistēte a iugi
ē at itelligēdū q̄ hō sic q̄tidie de/ o^rōne/ spūales deū exorēt vt sic sp
beat orare vt nec dormiat nec co/ orare videat. Qui qdē status spi
medat vel nec laborat/ s^z q̄ istant^r ritual^r sp^o orare d^r: cū horis: tā no/
t^ribz p^rgruis orat. vñ L^r y^ra d^r sup. cte q̄z die cōpetent^r distict^r/ septem
Luc. sup. loco themat^r n̄r/ q̄ bec vicibz horas canōicas p^rsoluit. q̄
dictio sp^o n̄ iportat cōtinuitatē tē/ rōne iura canōica dictū septē ho/
poris: qz optet o^rōnē inf^rrupti tpe rax canōicaz officiū pensū serui/
dormitōis r aliqz aliaz necitatū: tui^r appellāt. vt i c. j. de cele. miss.
s^z iportat p^rstātia siue ifistētā o^rō. Ex q̄ p^rtorū clez i sac^r ifititū
nis t^ribz hor^r ad h^o p^rgruis. Hic obligari ad horas canōicas singu
d^r Beda sup. locū istū. Ddm ē eū lis diebz dicēdas. Circa qz cōsi/
sp^o orare r n̄ deficere q̄ canōic^r ho/ derationē vt facilius mēorie com
tis rogare n̄ desistit. Pro q̄ fac il mēdent^r q̄ sequūt/ ponūt aliq̄ du/
11 iij